

Режим доступу :
<http://www.dailysabah.com/energy/2014/09/07/ukraine-crisis-accelerates-russiachina-energy-cooperation-1410119883>

6. Ukraine, US discuss cooperation in energy sector [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://qha.com.ua/ukraine-us-discuss-cooperation-in-energy-sector-106556en.html>

7. Ukrainian-Russian energy cooperation [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.energy-experts.ru/eng/comments820.html>

8. United States and Ukraine Announce Bilateral Energy Security Working Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2009/oct/131024.htm>

References

1. Enerhetychna stratehiya Ukrayiny na Period do 2030 roku [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN38530.html

2. Kachynskyy A. Enerhetychna bezpeka Ukrayiny: analiz, otsinka ta derzhavna polityka / A.Kachynskyy, H.Khmil. – K. : NISD, 1997. – 118 s.

3. Lipkan V. Neoparadihma natsyonalnoy bezopasnosti / V.Lipkan // Pravo Ukrayiny. – 2002 – №11. – S. 19–23.

4. Pro osnovy natsyonalnoy bezpeky Ukrayiny: Zakon Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

5. Ukraine crisis accelerates Russia [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
<http://www.dailysabah.com/energy/2014/09/07/ukraine-crisis-accelerates-russiachina-energy-cooperation-1410119883>

6. Ukraine, US discuss cooperation in energy sector [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
<http://qha.com.ua/ukraine-us-discuss-cooperation-in-energy-sector-106556en.html>

7. Ukrainian-Russian energy cooperation [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
<http://www.energy-experts.ru/eng/comments820.html>

8. United States and Ukraine Announce Bilateral Energy Security Working Group [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu :
<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2009/oct/131024.htm>

Ryabinin Y. V., PhD (political Science), associate professor of International Relations and Foreign Policy Department of Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), ryabinin25@ukr.net;
Martyniuk I. V., student, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), irinochka3737@mail.ru

The Energy dimension of national security of Ukraine

Essence of energy security of the state is analyzed in the article that is becoming especially actual under the conditions of world financial and economic crisis, and increasing of the crisis phenomena in the country. The author determines the fundamentals and carries out a profound analysis of energy security of the state, proposes the scenarios of energy security strategy development of Ukraine as an important constituent of national safety of the state. The article focuses on the definition of "energy security". The factors that are carried out, are of both direct and indirect influence: economic, foreign trade and foreign policy, social, political. The ways of overcoming the negative effects of their operation are highlighted. Main definitions of energy security were considered. The author analyze the impact of energy policy of Ukraine and Russia in their relationship as a whole, taking into account the strategic foreign policy objectives of each. Energy cooperation between Ukraine and Russia should, however, to economic and political aspects of relations of these countries. Most political aspect has an effect on the Ukrainian-Russian gas relations. Ukraine has to protect its own interests in gas relations with Russia, taking into account not only economic conditions but also due to a timely and equitable response to political steps northern neighbor, which made for political ambitions of Moscow.

Keywords: national safety, energy security, strategy of energy security, effective economy.

Рябинин Е. В., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), ryabinin25@ukr.net;

Мартынюк И. В., студентка, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), irinochka3737@mail.ru

Энергетическая составляющая национальной безопасности Украины

Раскрыта сущность энергетической безопасности государства, вопросы обеспечения которой особенно актуализировались в условиях мирового финансово-экономического кризиса и усиления кризисных явлений внутри страны. Автором определены основы и осуществлен поэлементный анализ энергетической безопасности государства, предложены сценарии развития стратегии энергетической безопасности Украины как важной составляющей

национальной безопасности государства. В статье акцентируется внимание на определении понятия "энергетическая безопасность". Анализируются факторы, которые осуществляют, как непосредственное, так и опосредованное влияние на таковую: экономические, внешнеэкономические и внешнеполитические, социально-политические. Выделяются пути преодоления негативных последствий их функционирования. Рассмотрены основные показатели энергетической безопасности. Автор анализирует влияние энергетической политики Украины и России на их отношения в целом с учетом стратегических целей внешней политики каждой из них. Энергетическое взаимодействие Украины и России принадлежит одновременно к экономической и политической составляющей отношений этих государств. Больше всего политический аспект влияет на украинско-российские газовые отношения. Украина вынуждена защищать свои интересы в газовых отношениях с Россией, учитывая не только экономическую конъюнктуру, но и благодаря своевременной и равноправной ответе на политические шаги северного соседа, которые предпринимаются для обеспечения политических амбиций Москвы.

Ключевые слова: национальная безопасность, энергетическая безопасность, стратегия энергетической безопасности, эффективная экономика.

* * *

УДК 378:37.091.59:37.03

Давидюк М. І.
аспірант кафедри політології
і державного управління Національного
педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), khyliko.m@gmail.com

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ІЗ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКО- КУЛЬТУРНИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ

Студентське самоврядування розглядається як соціальний інститут та його функції, зокрема акцентується увага на формуванні політико-культурних засад майбутньої еліти нації.

Ключові слова: студентське самоврядування, соціальний інститут, національна еліта, політична культура.

У рамках системного підходу студентське самоврядування можна визначити як цілісний комплекс взаємозалежних елементів, що знаходяться в постійному розвитку і як систему, що утворює особливу єдність із зовнішнім середовищем і, що вступає у відносини як із системами більш високого, так і більш низького порядку.

Виходячи з постулатів інституціонального підходу, на наш погляд, **студентське самоврядування** можна розглядати як **особливого роду соціальний інститут**, що визначається як стійкий комплекс формальних і неформальних правил, принципів, норм, установок, що регулюють різні сфери людської діяльності й організуючих їх у систему ролей і статусів, що утворюють соціальну систему. Якщо, виходячи з постулатів інституціоналізму, розмежувати інститути й організації, можна погодитися з позицією Д. Норта: "Якщо інститути – це правила гри, то організації є гравцями" [1, с. 73]. Не виключенням у цьому плані є і студентська організація. Тому в роботі з нею університет повинен створити такі правила гри, щоб забезпечити синергетичний ефект діяльності соціально активних гравців. У силу синергетичного ефекту студентські організації у вищій школі здатні за певних умов виступати в якості суб'єкта педагогічної діяльності, що забезпечує реалізацію ефективного зворотного зв'язку в управлінні навчальним процесом, виступаючи важливим чинником формування ціннісних орієнтацій і професійно-значимих властивостей особистості майбутнього фахівця [2, с.256].

Поняття “інститут” (від лат. institutum – установлення, установа) [3, с. 236] було запозичено політологією з юриспруденції, де його використовували для характеристики окремого комплексу юридичних норм, що регулюють соціально-правові відносини в деякій предметній сфері. Такими інститутами в *теорії інституціоналізму* були позначені укрупнено три види інститутів: *інститут родини, інститут власності й інститут людської солідарності*.

У політології поняття “інститут” зберегло це означення, однак набуло більш широкого тлумачення в плані позначення деякого особливого типу стійкої регламентації соціально-політичних зв'язків і різних організаційних форм соціального регулювання поведінки суб'єктів.

Так, на студентське самоврядування інститут родини впливає з позиції стереотипів поведінки, культури, моральності, загального виховання, рівня й якості життя, користувачем яких є конкретний студент. Інститут власності в системі ринкових відносин скоріше припускає державне або приватне управління, засноване на прийнятті правил і норм усіма без винятку студентами. Самоврядування тут імовірно і виступає як довірче управління, наприклад, майном гуртожитку. В інших випадках самоврядування носить дозвільний характер. Інститут людської солідарності виступає різновидом суспільних комунікацій і суспільного взаєморозуміння як у студентської так і вузівському середовищі. Цей вид соціальних інститутів передбачає: регулярні зустрічі керівників вищого навчального закладу зі студентами; самоврядування в студентських гуртожитках; студентські ради в інституті/університеті (звіти, накази); активне залучення студентів старших курсів до роботи в громадській приймальній комісії, до участі в круглих столах.

Слід звернути увагу на те, що запропоновані форми багато в чому лише модифікують наявні і можуть, імовірно, скоувати ініціативу студентів, які розглядаються переважно як об'єкт виховної роботи деканатів й адміністрації вузу. Хоча така форма самоврядування як залучення студентів-старшокурсників до роботи комісій із прийому до вищого навчального закладу абітурієнтів, співбесіда з вступниками, без сумніву, дає позитивний результат у справі формування студентського самоврядування. Однак, приведені факти наочно підтверджують ситуацію щодо розбіжності думок викладачів і студентів про сфери запровадження студентського самоврядування. Викладачі вважають найбільш продуктивним розвиток студентського самоврядування в сфері побуту і дозвілля, відзначаючи менш необхідним розвиток його в сфері організації навчального процесу. Для студентів же найбільш важливими виявляються проблеми впливу на навчально-виховний процес в установі вищої професійної освіти. Сюди входить оцінка якості викладання, вибір спецкурсів, удосконалення навчальних планів і програм навчання (78%,0% респондентів) [4, с. 156].

Інституціональний аспект функціонування соціуму є традиційною областю інтересів політичної науки. Він знаходився в поле зору мислителів, з іменами яких пов'язується її становлення (О. Конт, Г. Спенсер, Э.

Дюркгейм, М. Вебер, Т. Веблен, У. Гамільтон, У. Мігчел, Дж. Гелбрейт, Дж. Коммонс і ін.).

Інституціональний підхід О. Конта до вивчення соціальних явищ витікав з філософії позитивного методу, коли одним з об'єктів аналізу соціолога виступав механізм забезпечення в суспільстві солідарності і згоди. “Для нової філософії порядок завжди складає умову прогресу і навпаки, прогрес є необхідною метою порядку” [5, с. 44]. О. Конт розглядав основні соціальні інститути (родину, державу, релігію) з позицій їхнього включення в процеси соціальної інтеграції і виконуваних при цьому функцій.

Своє продовження інституціональний підхід до дослідження суспільних явищ одержав у працях Г. Спенсера. Строго кажучи, саме він вперше в соціологічній науці ужив поняття “соціальний інститут”.

Багато чого в його міркуваннях про інститути виражено у функціональних термінах: “Щоб зрозуміти, як організація виникла і розвивається, варто зрозуміти необхідність, що виявляється на початку і надалі” [6, с. 3]. Отже, любий соціальний інститут складається як виконуюча відповідні функції стійка структура соціальних дій.

М. Вебер вважав, що соціальні інститути (державу, релігію, право і т.п.) повинні “вивчатися соціологією в тій формі, у якій вони стають значимими для окремих індивідів, у якій останні реально орієнтуються на них у своїх діях” [7, с. 11]. У інституціоналізмі соціальна поведінка людей вивчається у тісному зв'язку з існуючою системою соціальних нормативних актів і інститутів, необхідність виникнення яких прирівняна до природничоісторичної закономірності. До представників цього напрямку можна віднести С. Ліпсета, Дж. Ландберга, П. Блау, Ч. Мілса й ін. Соціальні інститути передбачають “свідомо регульовану й організовану форму діяльності мас людей, відтворення повторюваних і найбільш стійких зразків поведінки, звичок, традицій, переданих з покоління в покоління. “Кожен соціальний інститут, що входить у відповідну соціальну структуру, організується для виконання тих або інших суспільно значимих цілей і функцій” [8, с. 118].

Це визначення найвищою мірою співзвучно з тими уявленнями про інститути, що розвивав Т. Веблен, гадаючи, що “Інститут – звичний напрям думок, керуючись яким живуть люди” [9, с. 202]... І далі. “Еволюція суспільного устрою явилася процесом природного добору соціальних інститутів... соціальні інститути не тільки самі є результатом процесу добору і пристосування, що формує переважаючі або пануючі типи відносин і духовну позицію; вони в той же час є особливими способами існування суспільства, що утворюють особливу систему суспільних відносин...” [9, с. 200].

Т. Парсонс “соціальний інститут визначає як “стійкий комплекс формальних і неформальних правил, принципів, норм, установок, що регулюють різні сфери людської діяльності й організуючих їх у систему ролей і статусів, що утворюють соціальну систему. Соціальний інститут варто відрізнити від конкретних організацій і соціальних груп [10, с. 117].

Соціальні інститути являють собою елементи соціальної структури суспільства у самому широкому розумінні цього слова. Це – **історично сформовані стійкі форми організації спільної життєдіяльності людей**, що склалися (або складаються) між ними соціальних зв'язків. До числа соціальних інститутів відносять відповідну сукупність установ, що відповідає соціальній структурі суспільства; сукупність соціальних норм культурних зразків, що визначають стійкі форми соціальної поведінки і дії; систему поведінки взгідно цих норм” [8, с. 62].

Соціальні інститути Е. Дюркгейм образно визначив як “фабрику відтворення” соціальних відносин і зв'язків, тобто під інститутами, загалом, він мав на увазі відповідні типи відносин між людьми, що постійно затребувані суспільством і тому відроджуються знову і знову.

Аналіз закордонної і вітчизняної наукової літератури показує, що в розумінні соціального інституту існує широкий набір версій і підходів. Так, значне число авторів вважають за можливе дати поняттю “соціальний інститут” однозначну дефініцію, що спирається на одне ключове слово (вираження). Так, К. Соарес, наприклад, визначає соціальний інститут як “стійкий комплекс формальних і неформальних правил, принципів, установок, що регулюють різні сфери людської діяльності й організуючих їх у систему ролей і статусів, що утворюють соціальну систему” [11, с. 117]. Н. Коржевская пише: “Соціальний інститут являє собою спільність людей, що виконують відповідні ролі на основі їхнього об'єктивного положення (статусу) і організованих за допомогою соціальних норм і цілей” [7, с. 11]. Я. Щепанський дає таке інтегральне визначення: “Соціальні інститути є системами установ, у яких відповідні люди, обрані членами груп, одержують повноваження для виконання суспільних і безособових функцій заради задоволення істотних індивідуальних і суспільних потреб і заради регулювання поведінки інших членів груп” [12, с. 96-97].

Є й інші спроби дати однозначну дефініцію, виходячи, наприклад, з норм і цінностей, ролей і статусів, звичаїв і традицій і т.д. На наш погляд, підходи такого роду не є плідними, оскільки звужують розуміння такого комплексного явища, яким виступає соціальний інститут, фіксуючи увагу тільки на одній, що представляється тому або іншому авторові найважливішій його стороні. Більш змістовними ми вважаємо концепції, що спираються на комплексну характеристику соціального інституту й містять вказівки на різні аспекти його багатобічної сутності. Сучасні концепції такого роду, що розвиваються в рамках обраної парадигми, міають місце в наукових доробках Н. Смелзера, Г. Осіпова, М. Комарова й ін.

Під соціальним інститутом ці вчені розуміють комплекс, що охоплює, з одного боку, сукупність нормативно-ціннісно обумовлених ролей і статусів, призначених для задоволення відповідних соціальних потреб, і з іншого боку – соціальне утворення, створене для використання ресурсів суспільства у формі інтеракції для задоволення цієї потреби [13, с. 79-81].

Таким чином, соціальні інститути – це специфічні утворення, що забезпечують відносну стійкість зв'язків

і відносин у рамках соціальної організації суспільства, деякі історично обумовлені форми організації і регулювання громадського життя.

Інститути виникають у ході розвитку людського суспільства, диференціації видів діяльності, поділу праці, формування специфічних видів суспільних відносин. Їхнє виникнення обумовлене об'єктивними потребами соціуму в регулюванні суспільно значимих сфер діяльності і соціальних відносин. В інституті, що зароджується, власне кажучи, передбачується відповідний вид суспільних відносин.

До числа загальних **ознак соціального інституту** можна віднести:

- виділення відповідного кола суб'єктів, що вступають у процесі діяльності у відносини, що набувають стійкого характеру;
- відповідну (більш-менш формалізовану) організацію:

- наявність специфічних соціальних норм і розпоряджень, що регулюють поведінку людей у рамках соціального інституту;

- наявність соціальна значимих функцій інституту, що інтегрують його в соціальну систему й забезпечують його участь у процесі інтеграції останньої.

Ці ознаки не є нормативно закріпленими. Вони скоріше витікають з узагальнення аналітичних матеріалів про різні інститути сучасного суспільства. В одних з них (формальних – армія, суд і т.п.) ознаки можуть фіксуватися чітко й у повному обсязі, в інших (неформальних або тільки виникаючих) – менш чітко. Але в цілому вони є зручним інструментом для аналізу процесів інституціоналізації соціальних утворень.

При розгляді в якості **соціального інституту студентського самоврядування**, виділені нами ознаки втілюються в наступних конкретних **формах**:

- коло суб'єктів, що вступають у процесі діяльності у відносини стійкого характеру – студентські ради, студентські профкоми, старостати, студентські громадські організації знаходяться в стійкому взаємозв'язку із суб'єктами, що не відносяться до студентського самоврядування, але активно взаємодіють з ним (ректорати, деканати, адміністрація, педагогічні колективи, адміністративно-господарські органи вузів й ін.)

- формалізована організація – студентська рада, профспілковий комітет, старостат і громадські студентські організації мають стійкий юридичний статус, їхня діяльність регламентована статутними документами; при цьому спектр юридичного статусу може бути досить широкий – від цілком самостійної громадської організації, що є юридичною особою, що веде самостійну фінансову діяльність до номінального органа інтегрованого у вузівську структуру;

- наявність специфічних соціальних норм і розпоряджень, що регулюють поведінку людей у рамках соціального інституту – в органах студентського самоврядування. Це комплекси документів, що регламентують форми взаємодії між їхніми співробітниками (положення про студентські ради, статuti студентських рад, профкомів й ін., договори про співробітництво й ін.);

- соціально значимі функцій органів самоврядування – ряд функцій, характерних для органів

самоврядування, що не реалізуються іншими органами вузу (наприклад, залучення студента до соціально-значимої діяльності, навчання навичкам самоорганізації і т.д.)

Політологічний підхід фіксує особливу увагу на соціальних функціях інституту. Основною, змістовною функцією кожного конкретного соціального інституту є задоволення тих соціальних потреб, заради яких він сформувався й існує. Однак для здійснення цієї формули кожен інститут виконує у відношенні своїх учасників функції, що забезпечують соціальні зв'язки і відносини людей, що прагнуть до задоволення потреб. У цьому плані варто назвати **п'ять основних функцій** [13, с. 93-94]:

1. *Функції визначення, закріплення і відтворення зв'язків і відносин.* Кожен інститут виробляє систему цінностей, норм і зразків поведінки, що закріплюють, стандартизують поведінку своїх членів, що роблять дану поведінку передбачуваною. У межах даного інституту виробляється відповідний соціальний контроль, що забезпечує порядок і межі діяльності кожного члена інституту, його зв'язки і відносини з іншими. Стосовно до студентського самоврядування вони набувають вид відтворюваних у часі форм активної соціальної взаємодії між студентами, у процесі яких вони одержують навички саморозвитку, адміністрування, організації діяльності й ін. Одержавши відповідні навички вони переходять на інші, більш високі рівні діяльності, поступаючись місцем у стійкій структурі самоврядування наступній віковій групі студентів.

2. *Регулятивна функція,* що полягає в тому, що соціальний інститут забезпечує регулювання взаємин між членами суспільства шляхом вироблення цінностей, норм і зразків поведінки. Ця функція охоплює всіх членів суспільства. Яким би видом діяльності він ні займався, у якій би площині не здійснювалися зв'язки і відносини, людина завжди зіштовхується з інститутом, що регламентує його поведінку в цій сфері відносин. Стосовно до студентського самоврядування ця функція набуває важливого значення, тому що в процесі ділової взаємодії студенти зіштовхуються зі складними психологічними, моральними й іншими колізіями, у процесі самостійного розв'язання яких відбувається формування ділових і особистісних властивостей. Очевидно, що це має величезне виховне значення, сприяючи досягненню вищої мети вузу – формування високопрофесійної і різнобічно розвинутої особистості.

3. *Інтегративна функція* містить у собі процеси згуртованості, взаємозалежності і взаємовідповідальності членів соціальних груп, спільнот, що відбуваються під впливом інституціональних норм, правил, санкцій і систем ролей. Інтеграція в соціальному інституті супроводжується упорядкуванням системи взаємодій, збільшенням обсягу і частоти контактів. У рамках студентського самоврядування інтегративна функція має на увазі як позиціонування його учасників щодо базових форм самоврядування й одержання навичок взаємодії з різними структурними підрозділами для досягнення поставлених цілей. Необхідність врахування їхніх регламентів, виконання соціальних ролей, що вони

мають на увазі формує навички відповідальної доцільної поведінки студентів.

4. *Комунікативна функція* здійснюється на основі особистої взаємодії й обміну інформацією. Комунікативні зв'язки членів соціального інституту мають свою специфіку. Це формалізовані зв'язки, здійснювані через систему іституціоналізованих ролей. Інформація, відтворена в соціальному інституті, поширюється як усередині інституту з метою управління і контролю за дотриманням норм, так і у взаєминах між інститутами. Студентське самоврядування в цьому сенсі виконує унікальну роль забезпечуючи встановлення стійких комунікацій між членами студентського колективу на основі їхньої добровільної взаємодії в рамках і за межами процесу навчання. Неформалізоване, творче спілкування, що виникає в результаті стає найважливішим наслідком реалізації цієї функції.

5. *Трансляційна функція,* виявляється в результаті соціального досвіду. Кожен інститут має відповідний механізм, що дозволяє індивідам соціалізуватися на основі засвоєння цінностей, норм і зразків поведінки. Органи студентського самоврядування здійснюють дану функцію шляхом залучення студентів на добровільній основі до роботи існуючих, регламентованих, стійких органів самодіяльності, робота в яких дає необхідний досвід активної соціалізації.

Спираючись на аналіз наукової літератури, ми можемо визначити *студентське самоврядування* як соціальний інститут, що володіє значним педагогічним потенціалом і здійснює особливу форму управління, яка передбачає активну участь студентів у підготовці, прийнятті і реалізації управлінських рішень, що стосуються життєдіяльності вищого навчального закладу або його окремих підрозділів, захист прав й інтересів тих, хто навчається, надання їм сприяння в конструюванні професійної біографії й освоєнні ними соціальних і професійних компетенцій, включення студентів у різні види соціально значимої діяльності.

Слід мати на увазі, що багато студентських рухів виходять за межі окремої держави і переслідують мету, що має значимість для студентів багатьох країн. До таких цілей можуть відноситися: боротьба за мир, ненасильницьке розв'язання конфліктів, сприяння вирішенню глобальних проблем людства. У цьому випадку мова йде про *міжнародні студентські рухи*, що по своїй суті являють собою динамічні утворення, що відрізняються особливою масштабністю як у плані висування значимих для студентів усього світу концептуальних ідей, що володіють самоцінністю, здатністю до саморозвитку і трансформації так і в плані радіуса їхньої дії. Найбільш яскраво педагогічний аспект студентського самоврядування виявляється в *об'єднанні студентських організацій під впливом Болонського процесу.* Участь “Європейського студентського комітету” у формуванні загального європейського освітнього простору обумовлюється бажанням і необхідністю представлення реальних інтересів і потреб сучасного студентства в надскладному процесі об'єднання різних систем вищої освіти країн Європи.

Таким чином, студентське самоврядування у вузі – це особлива форма самостійної суспільної діяльності

студентів і аспірантів по реалізації функцій управління життям студентського колективу у відповідності з метою і задачами, що стоять перед ним. Студентське самоврядування є елементом загальної системи управління навчально-виховним процесом у вузі і передбачає максимальне врахування інтересів, потреб студентів на основі вивчення їхньої суспільної думки. Студентське самоврядування – ініціативна, самостійна діяльність студентів по вирішенню життєво важливих питань з організації навчання, побуту, дозвілля.

Список використаних джерел

1. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение / Д. Норт // HES"S. – 1993. – Т. 1. – Вып. 2. – С. 69-91.
2. Управління освітою / Монографія / редкол.: В.П. Бех (голова) та ін. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 546 с.
3. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В.П. Горбатенко; за ред. Ю.С. Шемчученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
4. Харченко Л.В. Становлення політико-управлінської еліти в Україні (історико-методологічний аспект) / Автореф. дис., поданої на здобуття наук. ступ. докт. політ. наук. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2013. – 36 с.
5. Конт О. Курс положительной философии / О. Конт. – СПб., 1899. – 678 с.
6. Spencer H. The principles of ethic / H. Spencer. – New York, 1904. – Vol. 1. – 317 s.
7. Коржевская Н. Социальный институт как общественное явление (социологический аспект) / Н. Коржевская. – Свердловск, 1983. – 327 с.
8. Осипов Г. В. Институциональная социология / Г.В. Осипов, А.И. Кравченко // Современная западная социология: словарь. – М., 1990. – 432 с.
9. Веблен Т. Теория праздного класса. Экономика институций / Т. Веблен. – Нью-Йорк, 1899. – 364 с.
10. Парсонс, Т. О структуре социального действия / Т. О Парсонс. – М.: Академ. Проект, 2002. – 877 с.
11. Соарес, К. Молодость, переходный период и нестабильность / К. Соарес // Междунар. журн. соц. отношений. – 2000. – № 31. – С. 99-108.
12. Щепаньский, Я. Элементарные понятия социологии / Я. Щепаньский. – М.: Прогресс, 1969. – 240 с.
13. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 668 с.

Davydyuk M. I., Postgraduate Department of Political Science and Public Administration of the National Pedagogical University. M. P. Dragomanova Ukraine, Kyiv, khylyko.m@gmail.com

Student's self-management as social institute on forming of politiko-cultural bases of national elite

Student's self-management is considered as social institute and its functions, the attention to forming of politiko-cultural bases of the future elite of the nation in particular is focused.

Keywords: student's self-management, social institute, national elite, political culture.

Давидюк Н. И., аспирант кафедры политологии и государственного управления Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова Украина, Киев, khylyko.m@gmail.com

Студенческое самоуправление как социальный институт по формированию политико-культурных основ национальной элиты

Студенческое самоуправление рассматривается как социальный институт и его функции, в частности акцентируется внимание на формирование политико-культурных оснований будущей элиты нации.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, социальный институт, национальная элита, политическая культура.

* * *

УДК 321.7.061.1

Врадій О. С.
кандидат політичних наук, старший науковий співробітник, Державна установа "Інститут всесвітньої історії" НАН України (Україна, Київ), quick_com@yahoo.com

Ключові напрями співробітництва міжнародних організацій та організацій громадянського суспільства в Україні

Розглядаються питання взаємодії міжнародних організацій та організацій громадянського суспільства в Україні в контексті становлення громадянського суспільства. З'ясовано, що на початку 90-х років, вирішальну роль у становленні та розвитку громадянського суспільства відігравали міжнародні організації, котрі надавали фінансову підтримку громадським організаціям. Встановлено, що і сьогодні гранти від міжнародних донорських організацій залишаються необхідним джерелом фінансування українських ОГС. В той же час, значна залежність українських ОГС від міжнародних донорських організацій вважається багатоаспектним фактором ризику, оскільки за останні роки спостерігається значне зменшення кількості міжнародних донорів у сфері підтримки громадянського суспільства. За оцінками експертів, фундаментальною проблемою українських організацій громадянського суспільства є низький рівень фінансової самодостатності. Пропонуються варіанти оптимізації співпраці міжнародних організацій та ОГС в Україні.

Ключові слова: міжнародні організації, організації громадянського суспільства, ОГС, донорська допомога, громадянське суспільство.

З моменту набуття незалежності Україна перебуває на шляху демократичних перетворень – удосконалення наявних та запровадження нових основ демократії. Європейський вектор розвитку України зумовлює потребу руху у напрямку європейської цивілізаційної моделі, закріплення європейських критеріїв. Прогрес у цих сферах життєдіяльності суспільства і держави можливий лише за умови ефективної співпраці з організаціями громадянського суспільства (ОГС).

За останні два десятиліття, в Україні, у порівнянні з іншими пострадянськими країнами, сформувалося найбільш розвинене за міжнародними стандартами громадянське суспільство. З точки зору кількості і різноманітності організацій громадянського суспільства, а також рівнів і спектру діяльності, Україна є найбагатшою з усіх країн колишнього Радянського Союзу, незважаючи на складні інституційні умови і нерегулярне фінансування.

На початку 90-х років, вирішальну роль у становленні та розвитку громадянського суспільства відіграли міжнародні організації, котрі розпочали свою діяльність в Україні та надавали фінансову підтримку громадським організаціям. Першими організаціями, що були засновані завдяки підтримці міжнародних донорів, були мозкові центри, правозахисні організації, ресурсні центри та інші ОГС. Але виникає питання про ефективність західної допомоги. Чи допомагає це поліпшити якість громадянського суспільства або зберігає існуючий стан речей шляхом підтримки ОГС. Тому, вкрай важливо вивчити проблеми отримання міжнародної допомоги українськими ОГС з метою підвищення їх спроможності абсорбувати міжнародну підтримку.

Останнім часом організації громадянського суспільства в Україні викликають значну зацікавленість українських науковців. Дослідженням ОГС в контексті сучасного формування громадянського суспільства в Україні займалися такі вчені, як В. Бебик, А. Кудряченко, А. Колодій, С. Круглик, Л. Чекаленко, С. Рябов, О. Полтораков, Н. Мороз. Актуальними є праці у сфері становлення і розвитку неурядових